DOÇ. DR. MURAT VOLKAN DÜLGER İLE YAPAY ZEKA VE HUKUK ÜZERİNE SÖYLEŞİ

Yapay zeka hayatlarımızı etkilemeye başladı. Bu etki elbette hukukta da kendini gösteriyor. Hukuk mesleklerinin geleceği nasıl olacak? İlk etkilenecek hukuk mesleği hangisi? Yapay zekaya karşı doğal zekanın avantajları neler olabilir? Tüm bunların cevaplarını öğrenebilmek için Doç. Dr. Murat Volkan Dülger ile sohbet ettik.

Doç. Dr. Murat Volkan DÜLGER

Murat Volkan Dülger, 2000 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuş, 2004 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünden "Türk Ceza Hukuku'nda Bilişim Suçları" konulu çalışması ile yüksek lisans derecesini almıştır. Dülger, aynı enstitüde yürüttüğü doktora çalışmasını 2010 yılında tamamlayarak "Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerinin Aklanmasına İlişkin Suçlar ve Yaptırımlar" konulu doktora tezi ile hukuk doktoru unvanını almıştır. "Ceza Muhakemesi Hukukunda Dışlama Kuralı ve Hukuka Aykırı Delillerin Uzak Etkisi (Zehirli Ağacın Meyvesi Öğretisi)" başlık çalışmasıyla yapmış olduğu başvuru neticesinde 2016 yılında Ceza ve Ceza Hukuku doçenti unvanını almıştır. Halen "Yapay Zekalı Varlıkların Ceza Hukuku Sorumluluğu" konusu üzerinde çalışmaktadır.

Kitap Önerileri :

Life 3.0 - Max Tedmark

Sevgi Dolu Makineler - John Markoff

50 Soruda Yapay Zeka - Cem Say

Teknoloji ve yapay zekaya olan ilginiz ne zaman ve nasıl başladı?

Çocukken. Hayalim hep astronot olmaktı. Bu istek beni hayatın akışında askeri liseden hukuk fakültesine kadar getirdi. Ama uzaya, uzay yolculuklarına, kozmolojiye, teorik fiziğe, teknolojiye olan merakım hep vardı. Bu merakımı, bu alanlarda sürekli okuyarak hep besledim ve geliştirdim. Zira okudukça kafanızdaki soruların yanıtları değil, soru işaretleri artmaya devam ediyor. Ben çok küçük bir çocukken bile soru soran biriydim, babam hep çok soru sorduğumu söylerdi. Hala da öyleyim. Her şeyi sorgulayan, altında yatan gerçekleri ve ilişkileri bulmaya çalışan bir kişiyim. Yapay zekaya olan ilgim de bunların bir sonucu. Bu alanlara ilgi duyuyor ve çalışıyorsanız süreç zaten bir gün bir şekilde karşınıza yapay zekayı çıkarıyor. Ama benim ciddi şekilde bu konuya ilişkin okuma ve yazma faaliyetine başlamam bir gelenek olarak hala devam eden profesörlük takdim tezi olarak bu konuyu seçmemle gerçekleşti diyebilirim.

Yapay zeka her meslek dalından çalışanları etkiliyor. Hans Moravec bu durumu bir alanın yavaş yavaş su altında kalmasına benzetiyor ve su seviyesi yükseldikçe üst taraflarda bulunan kişilerin de etkileneceğini ifade ediyor. Sizce avukatlık mesleğinde ilk hangi hususlar bu durumdan etkilenecek?

Etkilendi bile. Hukuk yayıncılığı bambaşka bir hale dönüştü. Artık emsal karar, mevzuat ya da yayın aramak için YZ algoritmaları kullanılıyor. Hatta yurt dışında dilekçe taslağının hazırlanması, ilgili emsal karar ve öğreti görüşlerinin işlenmesi için kullanılan YZ algoritmaları da var. Bu yazılımların kullanımı gittikçe de artacak. Yakın bir gelecekte her meslekte olduğun gibi sıradan-rutin olan işler bu yazılımlar tarafından yapılırken gerçekten insan aklının, hissinin, öngörüsünün ve adaletinin gerektiği durumlarda insan avukatlara ihtiyaç olacak.

Yapay zekanın soyut hukuk normunu somut olaya uygulaması yani altlama faaliyetini gerçekleştirmesi mümkün mü?

Bu YZ'den neyi anladığınıza ve YZ'nin türüne bağlı olarak değişen bir durum. Eğer günümüzde var olan yapay zeka yazılımlarından konuşuyorsak bunu yapmaları mümkün değil. Ancak çok iyi yazılımlar derin öğrenme yöntemiyle eğitilerek önceki kararları baz almak suretiyle benzer uyuşmazlıklara

çözüm bulabiliyorlar hatta birçok davada insanlardan daha isabetli sonuçlara ulaşabiliyorlar. Ancak gerçekten insan sağduyusunun ve insan öngörüsünün gerektiği durumlarda bu mümkün olmuyor. Zira insanoğlunun milyonlarca yıldır nesilden nesile aktardığı bilgi birikimi ve öğrenme yöntemleri henüz YZ'lerde yok. Ancak YZ'ler insanoğluna göre daha hızlı öğreniyor ve bu alandaki teknoloji çok hızlı ilerliyor. Dolayısıyla 50 ya da 100 yıllık bir süreçte Genel YZ'nin inşası başarıldığında insanoğlunun tüm bilgi ve deneyimine sahip olan bir YZ'nin önyargı, yorulma vs. gibi insana ait sorunlar olmaksızın çok daha iyi çıkarımlar yaparak sonuçlara ulaşabileceğini söyleyebiliriz.

IBM'in ürettiği yapay zekâ avukatı Ross, gerçek kişi hukukçuların istihdamı açısından ne gibi riskleri beraberinde getiriyor?

-İlk bakışta bu tür yazılımların hemen insanların yerini alabileceği kaygısı oluşsa da bu ilerleme kaygı verici bir hızda olmayacak dolayısıyla insan avukatlar bu değişime hızla ayak uydurabilecekler. Bence bu kadar hızla hukuk fakültesi açılması ve bu kadar çok hukuk mezununun sınavsız avukat olması ROSS'dan çok daha büyük ve yakın bir tehlike.

Biliyoruz ki insanın da yapay zekanın da karar alma mekanizması belli başlı algoritmalara dayanıyor. Adalet kavramı biz insanlar için bile zaman içinde bu kadar farklı yorumlanmışken yapay zekanın adaleti mümkün mü?

Bence yapay zekanın adaleti daha olanaklı. Ancak derin öğrenme sırasında nasıl eğitildiği, hangi kaynaklardan beslendiği ve önyargılardan arındırılıp arındırılmadığın önemli. Örneğin ABD'de tekrar suç işleme olasılığı bulunan suçluların tespit edilmesi için skorlama yapan yapay zeka algoritmaları kullanılıyor. Bu algoritmayı yazanlar ve algoritmayı besleyen kaynakları derleyen de insanlar olduğu için, bu insanların önyargıları YZ'ye de geçmekte. Yani kendi eksiklerimizi ve defolarımızı makinelere de bulaştırıyoruz. Bu durum adaleti sağlayamayan insanlar mı YZ mi?

Yapay zeka ve hukuk denildiği zaman bunlardan ilk etkilenecek meslekler olarak akla avukatlık veya hakimlik gelse de yapay zekanın yasama faaliyetlerinde rol oynaması ve meclisin bu konuda işini kolaylaştırması mümkün olabilir mi?

Neden olmasın? Yasa yapıcı olarak YZ'lerin kullanılması şimdiden dile getirilen bir husus. İlgili önceki ve diğer mevzuata tamamen hakim olacağı, örnek olayları, mevzuat yapılmak istenilen alanlardaki sorunlara daha çok vakıf olması, önyargısız olması ve en önemlisi politik kaygılar gütmeksizin yalnızca kamu yararıyla hareket ederek yasama faaliyetinde bulunacak olması bence bunu hem mümkün hem de daha faydalı olmasını sağlayacaktır.

Yapay zeka ve teknolojinin gelişmesiyle yeni hukuk alanlarının ortaya çıkacak olması süregelen hukuk alanlarının da sona ermesine neden olabilir mi?

Hukukta sona eren alandan çok, yeni ortaya çıkan alan var. Dolayısıyla yapay zeka; nitelikli, çalışkan, kültürlü, sosyal ve sağduyulu hukukçuların en iyi ve sadık yardımcısı; diğerlerinin ise korkulu rüyası olacaktır.

Hukuk alanında insan zekasının yapay zeka karşısındaki avantajları neler olabilir?

-Genel Yapay Zeka inşa edildiğinde insan zekasının hiçbir avantajı kalmayacak. Zira insana has olduğu varsayılan duygular da beyninizdeki nöronların sinapslarıyla yaptıkları bağlantıların gerçekleştirdiği kimyasal etkileşimlerin yansıması ve size hissettirdikleri. Yani her şey fizik, kimya ve matematik. Teknolojinin gelişmesiyle bunu makinelerin de yapması sağlanabildiğinde insan zekasının bu açıdan hiçbir farkı ve üstünlüğü kalmayacak. Hatta çok daha duyarlı, şefkatli ve empati yapabilme yeteneğine sahip olan Yapay Zekalar olursa hiç şaşırmam.

RÖPORTAJ : Özge Gülşen Yılmaz

Emin Osman Şahin

Semih Yılmaz